

UNIUNEA EUROPEANĂ CA PUTERE BLÂNDĂ ȘI NORMATIVĂ

THE EUROPEAN UNION AS A SOFT AND NORMATIVE POWER

Otilia BOTNARU

studentă, Facultatea Relații
Internaționale, Științe Politice
și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID ID: 0009-0000-5834-5587
e-mail: oty_botnaru@mail.ru

Rezumat: *Articolul explorează capacitatea Uniunii Europene de a exercita puterea normativă și soft power-ul în relațiile internaționale. UE servește ca model puternic pentru țările vecine, atrăgând aderarea acestora prin politici externe bazate pe dreptul internațional și multilateralism. Cu toate că nu dispune de o putere militară consolidată, UE utilizează instrumente economice și diplomatice pentru a-și promova influența. Soft power-ul UE se bazează pe promovarea valorilor culturale, influența economică și cadrul instituțional solid. Cu toate acestea, se confruntă cu provocări precum percepția de birocratism și concurența din partea altor puteri economice. UE utilizează condiționalitatea pentru a răspândi norme și valori, având un impact semnificativ în extinderea sa. În final, UE demonstrează eficacitatea unei abordări pașnice în soluționarea problemelor globale.*

Cuvinte-cheie: *Uniunea Europeană; putere normativă; soft power; politică externă; instrumente non-militare; condiționalitate; influență normativă.*

Abstract: *This article examines the European Union's capacity to exercise normative power and soft power in international relations. The EU serves as a strong model for neighbouring countries, attracting their membership through foreign policies based on international law and multilateralism. Despite lacking consolidated military power, the EU employs economic and diplomatic instruments to promote its influence. The EU's soft power relies on the promotion of cultural values, economic influence, and a robust institutional framework. However, it faces challenges such as perceptions of bureaucracy and competition from other economic powers. The EU utilizes conditionality to disseminate norms and values, significantly impacting its expansion. Ultimately, the EU demonstrates the effectiveness of a peaceful approach in addressing global issues.*

Keywords: *European Union; normative power; soft power; foreign policy; non-military instruments; conditionality; normative influence.*

UE este un model puternic pentru restul lumii. Majoritatea țărilor vecine doresc să i se alătore mai degrabă decât să o echilibreze sau să i se opună, iar alte grupări regionale din întreaga lume încearcă să o imite. În plus, politicile externe ale UE în sprijinul dreptului internațional și al multilateralismului generează bunăvoință - ceea ce o diferențiază, spre exemplu, de Statele Unite, care au manifestat ostilitate față de multe tratate internaționale și chiar față de Organizația Națiunilor Unite. Statele membre ale Uniunii sunt toate democrații relativ bogate, cu niveluri ridicate de protecție a drepturilor omului și societăți civile active, precum și cu un patrimoniu cultural magnific. Există, de asemenea, aspecte mult mai puțin atractive ale Europei, în special în ceea ce privește istoria sa, dar capacitatea sa de influență prin metoda puterii blânde este totuși destul de mare.

În timp ce unele state membre dispun de resurse semnificative de putere de comandă sub formă de putere militară (cum ar fi Franța și Regatul Unit ce dispun de arme nucleare și de capacitatea de a proiecta forțe convenționale în străinătate), UE, însă nu dispune de o putere militară consolidată. Forțele pe care Uniunea le poate folosi sunt acum preponderent pentru misiuni de menținere a păcii sau de formare - nu pentru constrângere. În schimb, UE a dezvoltat și manevrat instrumente economice și diplomatice formidabile. Printre acestea se numără unul dintre cele mai mari bugete de ajutor pentru dezvoltare din lume, capacitatea de a încheia acorduri comerciale, de asociere și alte acorduri cu state din afara UE și cu organizații internaționale și o rețea de delegații și reprezentanți speciali pe care o poate folosi pentru a-i angaja pe alții în dialog [1]. Alte instrumente de soft power includ:

1. *Cultura*: UE își promovează valorile culturale, cum ar fi diversitatea și incluziunea, prin diverse programe și schimburi culturale;

2. *Puterea economică*: fiind o putere economică majoră, Uniunea își poate folosi influența economică pentru a încuraja alte țări să adopte normele și standardele sale;

3. *Cadrul instituțional*: cadrul instituțional și sistemul juridic al UE sunt considerate modele de guvernare și pot fi atractive pentru alte țări.

Cu toate acestea, puterea soft a UE se confruntă, de asemenea, cu provocări. Soft power-ul UE poate fi slăbit de percepția că este prea birocratică și că se mișcă prea încet. Puterea economică a UE este, de asemenea, contestată de ascensiunea altor puteri economice, precum China. În cele din urmă, influența culturală a UE poate fi limitată de dominația limbii engleze ca limbă globală.[2]

În ciudă la provocări, instrumentele non-militare au conferit UE o influență puternică pe plan internațional - ceea ce este mai degrabă anormal în politica internațională. Concepția tradițională este că un stat care dispune de ajutor sau de

diplomație are totuși nevoie de forță militară pentru a avea un impact. Cu toate acestea, Uniunea și-a dobândit influența fără acest tip de forță. Ca urmare, UE este uneori descrisă ca o „putere blândă”, deși nu în sensul dorit de J. Nye (fondatorul conceptului de „soft power”). Termenul se referă adesea la faptul că UE se bazează pe ceea ce se consideră a fi instrumente de ajutor și comerț „soft”, mai degrabă decât pe puterea militară. O expresie mai exactă pentru a descrie UE în această privință este “puterea civilă”- adică un actor care folosește instrumente civile (nemilitare). Există totuși o diferență esențială între aceste concepte: instrumentele de politică civilă pot fi și instrumente de putere de comandă. Acestea pot fi utilizate pentru a induce, dar și pentru a constrânge - ca atunci când sunt atașate condiții la furnizarea de ajutor sau privilegii comerciale, sau atunci când sunt impuse sancțiuni.

UE folosește condiționalitatea pentru a răspândi normele: de exemplu, condiționând ajutorul sau acordurile comerciale de respectarea drepturilor omului și a principiilor democratice. De asemenea, aplică condiții, cum ar fi respectarea reglementărilor sale, în schimbul intrării pe piața UE. Și a cerut încheierea unui acord de readmisie în schimbul liberalizării vizelor (adică o țară din afara Uniunii trebuie să accepte să readmită orice imigranți ilegali găsiți pe teritoriul UE care provin de pe teritoriul UE sau care au trecut prin acea țară). Sancțiunile și alte măsuri negative sunt aplicate dacă Uniunea dezaprobă politicile altor țări sau dacă acestea nu respectă cerințele.[1]

Utilizarea de către UE a puterii de comandă (atât a stimulentei, cât și a sancțiunilor) poate fi eficientă atunci când aceste instrumente sunt utilizate în mod credibil și decisiv și când costurile și beneficiile materiale contează pentru țările din afara UE. Condiționalitatea este deosebit de puternică (și eficientă) atunci când vine vorba de extinderea UE: țările care doresc să adere trebuie să își transforme în mod fundamental economiile și sistemele politice pentru a îndeplini condițiile de aderare la Uniune. Puterea de convingere conferă condiționalității de aderare o mare parte din forța sa, deși UE folosește apoi această atractivitate ca putere de comandă. Dar conceptul de putere civilă se potrivește cu acest tip de comportament mai bine decât puterea *soft power*.

Influența normativă a Uniunii Europene presupune capacitatea de a influența comportamentul altor actori în relațiile internaționale prin promovarea propriilor norme și valori, cum ar fi democrația, drepturile omului, statul de drept și dezvoltarea durabilă, atât în interiorul granițelor sale, cât și în afara acestora. Dacă conceptul de putere se referă în mod tradițional la capacitățile diplomatice și militare, influența normativă este astăzi cu atât mai necesară cu cât conflictele internaționale tind să schimbe uniforma militară cu hainele mai civile ale eco-

nomiei, dreptului și tehnologiei. Controversele care decurg din aplicarea extraterritorială a legislației americane reprezintă un exemplu de referință. Într-o lume interdependentă, reglementarea prin intermediul unui set de instituții, norme și proceduri juridice a devenit esențială. Normativitatea este, așadar, o reflectare a strategiilor de putere [3].

Pentru a-și exporta puterea normativă, UE utilizează un „set de instrumente”, care includ:

- a) difuziunea spontană: normele sunt difuzate în mod natural în statele terțe în care UE se angajează direct;
- b) utilizarea strategiilor de comunicare: constituie activitatea informațională a UE;
- c) activitățile procedural: reprezintă instituționalizarea relațiilor cu UE;
- d) transferul de beneficii reciproce în relațiile UE cu statele terțe;
- e) prezența UE în statele terțe;
- f) difuziunea culturală: procesul de învățare a normelor europene de către statele terțe.[4]

Concluzii. Uniunea dispune de mai multe instrumente pentru a-și exercita puterea normativă, inclusiv condiționalitatea, diplomația și comerțul, oferind ajutor financiar și asistență tehnică țărilor care respectă normele și standardele sale, încurajând dialogul cu alte țări pentru a promova valorile sale și își folosește puterea economică pentru a îndruma alte țări să adopte normele și standardele sale, iar în calitate de „soft power”, UE își folosește atractivitatea pentru a influența comportamentul altor actori. Atractivitatea Uniunii bazându-se pe puterea sa economică, pe influența sa culturală și pe cadrul instituțional, promovând valori culturale, cum ar fi diversitatea și incluziunea, prin programe și schimburi culturale. Cu toate acestea, puterea normativă și puterea blândă a UE se confruntă, de asemenea, cu mai multe provocări. Normele și valorile UE pot fi respinse de unele țări care le văd ca pe o amenințare la adresa suveranității lor. Puterea soft poate fi, de asemenea, slăbită de dezacordurile interne și de diviziunile politice din cadrul UE, iar drept soluție se insistă asupra consolidării celor două puteri, fiind necesară și manifestarea unui interes activ din partea actorilor cointeresați în colaborare. Însă, în pofida la toate acestea, Uniunea Europeană, prin intermediul instrumentelor enumerate, a demonstrat eficacitatea unei abordări pașnice de soluționare a conflictelor și problemelor globale.

REFERINȚE:

1. SMITH, Karen E. *Is the European Union's Soft Power in Decline?* In: *Current history*. 2014. pp. 104-105

2. *What do the EU's communications with Eastern partners reveal about its influence?* In: EU-STRAT. 2017. pp. 5-8.
3. SJURSEN, Helene *The EU as a 'normative power': how can this be?* In: ARENA Centre for European Studies, University of Oslo, 2005. pp. 7-10
4. SKOLIMOWSKA, Anna. *Soft, normative or transformative power: The European Union as a 'Normative Power' in International Relations. Theoretical and Empirical Challenges.* In: Yearbook of Polish European Studies. 2015. Vol. 18. pp. 117-118.